

גמרא:

שנינו במשנה: אין פודין לא בעבדים ולא בשטרות ולא בקרקעות: מבארת הגמרא דמתניתין דלא כרבי היא,

אהרן: כל פטר רחם לכל בשר אשר יקריבו לה' באדם ובבהמה יהיה לך, אך פדה תפדה⁽⁷⁾ את בכור האדם, ודרשינן: כאשר יהיה לך [בידך] הפדיון אז יהיה הבכור פדוי.⁽⁸⁾

בראשית בכורים שם.

7. נכתב על פי הגהת הרש"ש.

8. א. לפי פשוטו, מבואר כאן במשנה שאין שייך הפרשה בפדיון הבן להיות ממון השבט כשאר מתנות כהונה, ולכן הוא חייב באחריותו, כי הפרשתו אינה כלום. ואכן הרבה אחרונים [קצות החושן רמג ד, רבי עקיבא איגר בשו"ת ח"א סימן רג, שערי ישר וחזון איש] נוקטים שאין ההפרשה עושה כלום בדיני הממונות.

ובהערות לסוגיא לעיל מזב גבי כהן שיש לו בן חלל, הובא בשם מהרי"ט אלגאזי [סז ב] לפרש את המשמע מרש"י והרא"ש שם, שצריך האב להפריש חמש סלעים ונוטלו לעצמו. והוקשה לו: הפרשה מה זו עושה, כיון שנוטלו לעצמו [דלא סבירא ליה כדברי השערי ישר, שההפרשה נעשית לחלל איזה קדושה שיש על הבן]?! ומכח זה נטה לומר, דרש"י והרא"ש סבירא להו [שלא כשיטת התוספות, ע"ש], שבהפרשה נעשה לממון השבט כשאר מתנות כהונה, והוא אין לו בו אלא טובת הנאה, וכיון שכהן הוא נוטלו לעצמו.

אך הוקשה לו דבר זה, שלא שייך זה כי אם במתנות כהונה דמיד שהפרישם חל קדושת תרומה עליה ואי אפשר להחליפם בפירות אחרות, ומיד חל שם תרומה ונעשה ממון כהן. אבל גבי פדיון דלא חייבו הכתוב בדבר מסויים מנכסיו כי אם חיובא רמיא עליה ליתן חמש סלעים מכל נכסיו יהיה מה שיהיה, ואם הפריש

חמש סלעים לפדיון בנו כל שלא זכה הכהן פשיטא דיכול להחליפם באחרים דאכתי ממונו הוא, ומהאי טעמא אמרינן דהמפריש חמש סלעים לפדיון בנו חייב באחריותם, ופדיון הבן הו' כשאר חובות שחייב האדם, דאם הפריש מממונו כדי שיעור חובו לא זכה המלוה משעת הפרשה, וכמו כן גבי פדיון, ואם כן, לא שייך למימר דמשעה שהפריש נעשה ממון כהן, דאם כן, אמאי חייב באחריותם, הא בשאר מתנות כהונה משעה שהפרישם אינו חייב באחריותם עוד.

וראה שם שיישב ענין זה בארוכה, ובתוך דבריו כתב שם בפירוש משנתנו "דחדית לך קרא דחייב באחריותו, דאף דמשעת הפרשה הו' ממון כהן, מכל מקום מתלי תלי עד שיבוא ליד כהן, דאם הגיע ליד כהן הרי למפרע משעת הפרשה היה ממון כהן [כלומר, ממון השבט], ואם נאבד ולא הגיע ליד הכהן אינו פדוי למפרע דחייב באחריותו". וראה עוד בדבריו בענין זה באות פב אות א.

ב. בקצות החושן [סימן רמג ד] הביא דברי הפרי חדש בקונטרס מים חיים דמותר ליתן לכהן קטן פדיון חמש סלעים, משום דברעת אחרת מקנה אותו גם קטן זוכה, והביא לזה ראיה מתרומה, דמשמע ביבמות צט ב שחולקים לקטן תרומה.

ובקצות החושן השיג, דבתרומה כיון דקיימא לן טובת הנאה אינה ממון, אם כן, אין לבעלים במתנות כלום, ואין זה דעת אחרת מקנה, ואם כן, הא דנותנין תרומה לקטן אינו